

Mattilsynet

Vår dato: 02.06.2020
Deres dato: 19.12.2019
Vår referanse: TOJ
Deres referanse:

Ny forskrift om bekjempelse av lakselus i akvakulturanlegg (lakselusforskrift)

Viser til Mattilsynets invitasjon til innspill om Ny forskrift om bekjempelse av lakselus i akvakulturanlegg (lakselusforskrift). Teknas innspill er utarbeidet i samarbeid med medlemmer fra fagnettverket Tekna Havbruk og fiskehelse, hvor ca 1450 medlemmer er tilknyttet.

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 83 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Vi registrerer at fokuset på fiskevelferd økes og at det generelt strammes inn på forvaltningen av lakselus, og det er mange bra intensjoner bak disse endringene. Derimot er vår generelle tilbakemelding at flere paragrafer er dårlig definert, noe som fører til stor usikkerhet i tolkning og potensiell forvaltningspraksis. Vi ser behovet for klarere definisjoner i selve forskriften, men også en veileder som i større grad utdyper forvaltningsmessige retningslinjer for de ulike kravene enn det som står i høringsbrevet. Det er også et viktig prinsipp at forskriften ikke trer i kraft før en veileder foreligger.

§2, Hvem forskriften gjelder for:

Forskriften gjelder ifølge §2 for oppdrettere, men det samsvarer ikke med §10 som omhandler autorisert fiskehelsepersonell.

§3 Definisjoner:

g) resistens: mangelfull behandlingseffekt som skyldes at deler av eller hele den aktuelle lakseluspopulasjonen har nedsatt følsomhet for den behandlingen som benyttes. Tekna støtter at også ikke-medikamentelle metoder omfavnes av resistensdefinisjonen.

§4, Grenser for nivåer av lakselus:

Det støttes at nivåer av lakselus aldri skal utgjøre et fiskevelferdsproblem for fisken på enkeltmerdnivå, men det er uklart hva som faktisk legges i dette. I følgebrevet til høringen kan det se ut som om det er det faktiske antallet lus per fisk som menes som jo vil være avhengig av fiskestørrelse. Det kan også se ut som om teksten slik den står foreslått også kan tolkes som nivåer der det kan stilles spørsmål om man kan håndtere nivået lus med behandling uten at dette får negativ innvirkning på fiskevelferden. Dette kan føre til stor variasjon i tolkning og forvaltning. Om det er skader på fisken direkte påført av lusa, bør dette presiseres.

I produksjonsområde 8 og 9 er grensen med 0.2 voksne hunnlus fremskjøvet med 2 uker fra uke 21 til uke 19. I dette området kan det være lave temperaturer på dette tidspunktet som gjør det utfordrende fiskevelferdsmessig å behandle fisk. Dette bør også sees i lys av at område 8 og 9 har vært i kategorien lav risiko for påvirkning (grønt lys) de 2 årene trafikklysordningen har eksistert. Spørsmålet er om denne økte risikoen for redusert velferd for oppdrettslaksen vil gjøre noen forskjell for lusepåvirkningen på utvandrende smolt.

Etter hvert som man ser effekten av nye tiltak i denne forskriften og får flere metoder å kontrollere lusenivået på, bør det vurderes om lusegrensen kan innføres på merdnivå. Foreløpig mener vi at man først må se effekten av blant annet lukket kjøring av slaktefisk over lusegrensen og rapportering av lus helt frem

til slakt før ytterligere innstramminger innføres. Lusegrense på merdnivå vil da gjøre behovet for velferdsmessige lusenivåer overflødig og kanskje også ytterligere redusere risikoen for raske økninger i lusenivå på sensommer/tidlig høst. Alternativt kan det også på sikt vurderes om redusert lusegrense på 0.2 kjønnsmodne hunnlus bør forlenges noen uker for å redusere hoppet i lusenivåer som veldig ofte kommer på sensommer/høst. Dette vil da ikke være av hensyn til utvandrende laksesmolt, men heller et tiltak for å redusere lusepresset for sjøørreten og redusere behovet for avlusninger.

§5, Plikt til å forebygge og motvirke resistensutvikling:

For å unngå resistensutvikling er man avhengig av metoder som er 100% effektive og dette vil aldri være tilfellet. En seleksjon for økt motstandsdyktighet mot et medikament eller metode vil alltid forekomme ved en behandling og reduksjon av effekten av denne seleksjonen vil være avhengig av tilsig av følsom lus utenfra. Denne plikten bør gjelde både medikamentelle og ikke-medikamentelle metoder. Ordlyden bør også endres slik at det fremkommer at man handler i tråd med det som i praksis er beste gjeldende prinsipp ellers så bør det fremgå i en veileder til forskriften. Hva dette er vil endres etter hvert som man får nye metoder og medikamenter til å forebygge og behandle mot lakselus samt nye produksjonsmetoder, og vil reflekteres i oppdaterte versjoner av næringens terapiveileder.

§6, Plikt til å redusere antallet fisk:

Denne paragrafen åpner for en vid tolkning og stor usikkerhet rundt handlingsrommet til oppdretter. Vi oppfatter det slik at denne paragrafen vil kunne brukes for å fatte vedtak om reduksjon i antall fisk også i tilfeller der Mattilsynet mener at behandling vil påvirke fiskens velferd negativt. Hva som faktisk skal ligge til grunn for å bruke denne paragrafen må defineres bedre i forskrift eller utdypes i en veileder.

§7, Hvordan telle lakselus, beregne gjennomsnitt og oppbevare grunnlagsdata:

Rapportering av fastsittende lus mener vi kan utgå av flere grunner. Telling av fastsittende lus er vanskelig å få til med nye metoder og kan da hindre eller forsinke innføring av nye metoder som er bedre for kontroll med lus og fiskens velferd. Skille mellom skottelus og lakselus på fastsittende stadier kan være veldig vanskelig å skille på og dermed også skape en stor usikkerhet i disse dataene. Vi ser heller ikke at kontroll med fastsittende stadier er viktig for kontroll med lus i alle deler av året på alle størrelser fisk. Oppdretter har krav om å ha kontroll på lusa og vil da heller kunne supplere med data på fastsittende stadier der det er aktuelt for å dokumentere effekt eller igangsette tiltak ved påslag, men disse dataene innhentes da for oppdretters egen skyld eller er forankret i krav om dokumentasjon av effekt. Vi har ikke erfaring med at Mattilsynet aktivt har brukt innrapporterte fastsittende stadier i sin forvaltning utover effektdokumentasjon.

Vi støtter ikke vekting av fisk per merd i lusetellingene. Eksempelet i høringsbrevet er lite relevant og ifølge våre medlemmer vil en slik vekting i praksis ha lite å si for beslutningsgrunnlaget. Dette ble også belyst i Marit Stormoens innlegg om lakselusas populasjonsdynamikk på FHF sin lusekonferanse i 2019 (<https://www.fhf.no/arrangementer/arrangementer/lusekonferansen-2019/>). Det er derimot viktigere at de som teller og rapporterer tallene forstår hvordan det skal gjøres og grunnlaget for tallene, og vi ser en økt risiko for feilrapportering ved å innføre vekting. Vi mener at man får større effekt av kravet om å telle selv om man slakter på en merd.

I forskriften står det at man skal telle minst henholdsvis hver 7. eller hver 14.dag. Det er krav til ukentlig rapportering og da mener vi det også bør være krav om ukentlig telling (hver andre uke i perioder med under 4 grader). Dette for å unngå unødvendige varsel om det av værmessige grunner går 8 dager mellom 2 tellinger. Krav om å inkludere lus som faller av i kar under lusetelling bør videreføres.

§8, Rapportering:

Vi har ingen innvendinger mot forslått skjema for rapportering. Det er også positivt at mengde aktivt virkestoff og konsentrasjon ikke skal rapporteres da dette fremgår av resept og helsejournal.

§9, Samordning for kontroll med lakselus og resistensutvikling:

Det er positivt at luseplanen nå ikke skal sendes inn årlig til Mattilsynet, men være et mer levende dokument som i enda større grad forankres hos oppdretter. Planen bør være en sentral del av Mattilsynets

oppfølging av oppdretters kontroll med lakselus for å bygge opp under at dette ikke skal være et sovende dokument, men en konkret plan som skal brukes aktivt.

§10, Forsvarlig behandling

Vi er enig i utgangspunktet om at autorisert fiskehelsepersonell er best kvalifisert for å vurdere fiskens helsestatus og toleranse for en eventuell behandling og at en risikovurdering som støtter en behandling må ligge til grunn før en behandling kan igangsettes.

Utfordringen er å avgjøre hvor det kliniske ansvaret begynner og hvor det slutter når det gjelder ikke-medikamentelle behandlinger. En ikke-medikamentellbehandling består av både en klinisk komponent (helsestatus, vurdering av graden av påkjenning, vurdering av effekt og fiskevelferd) og en teknisk komponent (det operasjonelle som innebærer trenging, pumping og kontroll med utstyr). Det er utfordrende å vite hvilke eventuelle skader som skyldes det operasjonelle og hva som skyldes selve behandlingen. I tillegg er det heller ingen spesifikke krav til dokumentasjon av ivaretagelse av fiskevelferd for ikke-medikamentelle metoder, slik at den dokumentasjonen fiskehelsepersonellet har for å vurdere om det er forsvarlig å behandle fisken med den aktuelle metoden er varierende og som regel mangelfull. I tillegg så ser vi at det er store forskjeller i oppbygning mellom de ulike riggene som i utgangspunktet baserer seg på samme metodikk, noe som ytterligere kompliserer muligheten fiskehelsepersonellet har til å vurdere egnetheten til det aktuelle utstyret. Så lenge kravene om hva som skal til for at en metode eller utstyr er godkjent til behandling er såpass udefinerte og lite systematiserte, så mener vi at ansvaret for forsvarlighet må være delt mellom helsepersonell og oppdretter. Vi reagerer på at kravet om forsvarlighet kun tillegges fiskehelsepersonellet. Dette er også spesielt siden fiskehelsepersonell ikke er nevnt under § 2 om hvem forskriften gjelder for.

Det må også inn i en veileder hvilke krav og forventninger Mattilsynet har til dokumentasjon av forsvarlighet.

§11, Transport og slakting:

Vi støtter kravet om lukket transport slik det fremgår i forslaget. Vi mener at også semilukket transport og lukket ventemerde der levende lus og egg ikke slippes ut må kunne sidestilles med tradisjonell lukket transport og slakting.

§12, Særbestemmelser for stamfisk:

Vi er enig i denne endringen siden dette tross alt er snakk om få fisk per lokalitet etter det vi kjenner til.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskaplig forening

Line Henriette Holten
Generalsekretær